

FORMAREA CAPACITĂȚII FONOLOGICE LA STUDENȚII STRĂINI (TURCI)

GĂLUȘCĂ Lilia, lector superior

Summary

In this article we have the goal to emphasize the phonetic particularities of the Romanian language in relation to the Turkish language, thus facilitating the learning process of the Romanian language by the Turkish students. At a simple confrontation one can notice that the Romanian phonetic system presents differences from the phonetic sounds of the Turkish language. We will specify the basic rules of pronunciation of the vowel sounds, consonants, diphthongs and triphthongs of the Romanian language for the formation of the phonological capacity in the Turkish students. We note that the formation of the phonological capacity is achieved at the incipient stage of the study of a language, and the success depends on the skills and professional competence of the teacher.

Studierea unei limbi străine este un proces complex, iar reușita demersului didactic depinde de măiestria și competențele profesionale ale pedagogului, de strategiile didactice aplicate cu multă îndemânare de acesta. Fiecare lecție constituie o unitate structurată într-un anumit fel, care asigură însușirea conștientă și activă a unor cunoștințe variate de limbă și formarea priceperilor și deprinderilor de folosire corectă a lor. În prima fază, la nivel începător, sunt prezentate probleme de fonetică și fonologie, de vocabular și de gramatică care sunt fixate prin exerciții variate și numeroase, iar mai târziu, în faza a doua, apar structuri conversaționale axate atât pe problemele din prima parte, cât și pe teme uzuale care cuprind cele mai frecvente situații de comunicare din universul cotidian și din experiența personală.

Unul din obiectivele esențiale pe care le urmărește profesorul în procesul de predare-învățare a limbii române la studenții străini la nivelul începător este formarea capacității fonologice. Conform CECR, prin capacitatea fonologică se are în vedere „o cunoaștere a percepției și o aptitudine de a percepe și de a produce: unitățile sonore ale limbii (foneme) și realizarea lor în contexte specifice (alofone), trăsăturile fonetice care disting fonemele, compoziția fonetică a cuvintelor, prozodia sau fonetica frazei” [1, p.96].

Pentru realizarea acestui deziderat e necesar să pornim de la ideea că fiecare limbă se caracterizează prin particularitățile sale fonetice, având propriul sistem de pronunțare. Astfel vorbitorii unei limbi diferă de vorbitorii altei limbi anume prin pronunțarea deosebită a vocalelor și a consoanelor, iar rostirea corectă într-o limbă presupune producerea exactă a sunetelor limbii respective.

Prin termenul pronunțare sau pronunție (considerate sinonime) se înțelege „1. Rostirea unui sunet, a unei silabe, a unui cuvânt . 2. Mod de a rosti un sunet, o silabă sau un cuvânt.” [2, p. 259]. Astfel orice persoană ce intenționează să studieze o limbă străină, în cazul nostru româna, trebuie să cunoască, în primul rând, particularitățile ei fonetice, sistemul fonetic și fonologic al acesteia. Ideea expusă este împărtășită de autorii manualului „Predarea și învățarea limbii prin comunicare” prin afirmația „dacă vorbitorii doresc cu adevărat să vorbească într-o limbă literară, să respecte modelul ortoepic. Orice limbă are anumite sunete caracteristice, iar neglijarea lor în comunicare trădează originea vorbitorului” [3, p. 116].

În procesul de instruire și formare inițială a capacității fonologice la studenții străini(turci) profesorul va fi preocupat de realizarea următoarelor obiective:

- a articula în conformitate cu anumite reguli sunetele limbii române;
- a rosti clar toate sunetele;
- a accentua corect toate cuvintele;
- a-și îmbunătăți permanent deprinderile articulatorii;
- a sesiza caracteristicile ortoepice ale limbii române;
- a reflecta intonația corespunzătoare fiecărui tip de propoziție [3, p. 259].

Realizarea acestor obiective este dificilă din cauza mai multor impedimente. O primă piedică poate fi reprezentată chiar de diferențele în sistemul fonetic al celor două limbi: română și turcă.

La o simplă confruntare observăm că sistemul fonetic românesc prezintă deosebiri față de sunetele sistemului fonetic al limbii turce. În aceste condiții atenția profesorului trebuie să fie orientată spre evidențierea particularităților de pronunțare a sunetelor specifice din limba-țintă.

Chiar de la prima întâlnire vom face cunoștință studenților turci cu sunetele limbii române, unde vom preciza că majoritatea se pronunță la fel ca și în limba turcă. Recomandăm ca literele să fie prezentate contrastiv, asocierea între limba maternă și limba studiată îi va permite cursantului să perceapă clar similitudinile și diferențele.

Să comparăm:

<i>Limba română</i>	<i>Limba turcă</i>
<i>Alfabetul român este format din 31 de litere.</i>	Alfabetul turc este format din 29 de litere.
<i>Sunt 23 de consoane și 8 vocale</i>	<i>Sunt 21 de consoane și 8 vocale</i>
<i>B, C, D, F, G, H, J, K, L, M, N, P, Q, R, S, Ș, T, Ț, V, W, X, Y, Z</i>	<i>B, C, Ç, D, F, G, Ğ, H, J, K, L, M, N, P, R, S, Ş, T, V, Y, Z</i> <i>Notă: A se observa ca din alfabetul turc lipsesc literele:</i> <i>- Ă, Â, I (diferit)</i> <i>- Q, W, X, Ț</i>
<i>Vocalele sunt: A, Ă, Â, E, I, Î, O, U</i>	Vocalele sunt: A, E, İ, I, O, Ö, U, Ü

În acest context vom pune accent în special pe acele sunete și grupuri de sunete a căror întrebuințare diferă în cele două limbi.

Am observat că majoritatea erorilor se comit în pronunțarea și scrierea vocalelor. Acest fapt se poate explica prin caracterul consonantic al limbii turce. Astfel, în proporție mai mare sau mai mică, apare confuzia între *ă* și *î*. Existența lui *î* în alfabetul turc îi determină pe cursanți să nu facă deosebire între cele două vocale, rostind în orice situație *î*. Profesorul va obține articularea corectă a vocalei *ă* doar prin exersare permanentă, urmărind progresul și acuratețea în pronunțarea cursanților.

Un alt exemplu de eroare este *i*, deoarece acesta are în limba română trei modalități de pronunțare:

- [i] vocalic, plin – *inel, vin, mire, ginere, prieten* (acesta nu prezintă dificultate);
- [i] semivocalic, articol hotărât – *pomii, studenții, prietenii*;
- [i] nesilabic, semnul pluralului – *pomi, prieteni, cărți, flori*.

Astfel în realizarea fonetică a lui *i* cursantul deseori este confuz, indecis pe care modalitate de pronunțare să o abordeze. Încă un moment pe care îl vom preciza în raport cu litera *i* este că în limba

română **I** majuscul apare fără semnul diacritic, spre deosebire de limba turcă unde scriem **İstanbul** și nu **Istanbul**.

Dificultăți în pronunțare, dar și de utilizare corectă prezintă diftongii și triftongii, îmbinări de sunete vocalice absente în limba turcă. Vom lucra delicat cu aceste fenomene fonetice, insistând asupra proceselor de monoftongare și diftongare, iar tehnicile recomandate le vom preciza mai jos.

Ne permitem constatarea că, dintre sunetele specifice limbii române, și unele consoane prezintă inconveniente. Dacă pornim de la ideea că în limba turcă fiecare literă reprezintă un sunet și invers (*este o limbă fonetică, două sau trei litere nu se combină niciodată, formând un alt sunet*), atunci trebuie menționate în limba română grupurile de litere: **ce, ci, ge, gi, ghe, ghi** și **x** care trezesc probleme studenților turci la pronunțat și scris. O precizare a situațiilor de utilizare a fiecărui grup de sunete și o exersare asiduă garantează o bună însușire a ortoepiei și ortografiei limbii române.

Prin urmare la nivelul incipient de predare-învățare a limbii române de către studenții străini (turci) un rol important îl are formarea pronunției. V Șerban afirmă că „pronunțarea trebuie să aibă în vedere nu numai sunetele vocalice și consonantice, ci și elementele sonore care le însoțesc: intonația, accentul, ritmul (tempo-ul), precum și succesiunea combinațiilor de sunete și de silabe în cuvinte și a acestora în propoziții și fraze în fluxul vorbirii [5, p. 3].

În consecință, o altă eroare fonetică asupra căreia dorim să atragem atenția este accentuarea mobilă, instabilă, neregulată în limba română. Pentru un vorbitor de limba turcă care, de regulă, accentuează pe ultima silabă, iar în cazul neologismelor pe penultima, o astfel de deplasare a accentului produce numeroase dificultăți.

Drept concluzie, se poate spune că erorile fonetice sunt cauzate în procent foarte ridicat de sistemul fonator al limbii materne - turca.

Pentru o bună formare a capacității fonologice la studenții turci se recomandă a fi rezolvate exerciții de ordin fonetic, de despărțire a cuvintelor în silabe, ceea ce facilitează identificarea sunetelor în cuvânt, ele pot solicita pronunțarea unui sunet la începutul, în interiorul și la sfârșitul cuvântului. Exercițiile aplicate în sala de curs pot fi:

- exerciții de imitare ce constau în repetarea unor sunete, a unor grupuri de sunete și a unor cuvinte;
- exerciții structurale (substituție, transformare, completare), în cadrul cărora, studenții trebuie să ofere forma corectă a unor substantive, adjective, verbe;
- exerciții de receptare a unor sunete, grupuri de sunete ori cuvinte pronunțate de către vorbitori nativi;
- exerciții care vizează producerea unor sunete, grupuri de sunete ori cuvinte, pronunțate de către cei care învață limba română ca limbă nematernă.

În concluzie, putem considera că însușirea reușită a unei limbi străine, fie ea română sau altă limbă, constă în axarea pe pornirea de la elementele fonetice de bază către cele complexe, respectând principiul cercurilor concentrice, pentru a se obține un fond minim de cunoștințe bine fixat, pe care apoi să se dezvolte elemente mai complexe de gramatică și vocabular, toate realizându-se pe fondul unui exercițiu susținut de a identifica formele corecte, de traducere și de retroversiune, de completare a spațiilor libere cu formele potrivite, de stabilire a ordinii cuvintelor în propoziție, dar și pe forma dialogului.

Bibliografie

1. *Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare* /Comitetul Director pentru Educație “Studierea limbilor și cetățenia europeană”; trad. din lb. fr. de Gheorghe Moldovanu. – Ch.: S. n., 2003 (F.E.-P. “Tipogr. Centrală”).
2. Constantinescu Dobridor, Gheorghe, Dicționar de termeni lingvistici, București, 1998.
3. Predarea și învățarea limbii prin comunicare. Ghidul profesorului, Chișinău, 2003.
4. Pop, Liana, Moldovan, Victoria, Uricaru Lucia, Scurtă gramatică. Româna ca limbă străină, Cluj, 2002.
5. Șerban, V., Ardelean, L., Predarea limbii române (la cursul intensiv pentru străini. Îndrumări metodice), Timișoara, 1978.